

Motion till riksdagen

1987/88:Sf 287

av Anders Andersson (m)

om ATP-avgifterna

År 1962 tillkom lagen om tilläggspension 1962:381. Samtidigt beslutades om en särskild tilläggspensionsavgift vilken skulle föras till allmänna pensionsfonden. Födslovändorna som föregick tillkomsten av denna lag kom väl bäst till uttryck i det s. k. pensionsvalet.

Olika alternativ förelåg. En stor principiell skillnad var om ett obligatoriskt eller ett frivilligt tilläggspensionssystem skulle införas. En annan skillnad var på vilket sätt framtida pensioner skulle finansieras.

Vad som däremot inte framkom i debatten var på vilket sätt det vore möjligt att avveckla ett infört pensionssystem av denna typ om det visar sig medföra icke önskvärda ekonomiska konsekvenser för såväl enskilda människor som för samhället i stort.

I dag vet vi bättre. Ett första konstaterande visar hur lätt det är att införa något nytt men hur otroligt svårt det är att avveckla detsamma. Det andra konstaterandet är att ATP inte blivit det man från början avsåg. Eller är det så att tillskyndarna av det nuvarande ATP-systemet medvetet arbetade för ett i framtiden orättfärdigt system? Hoppas så inte var fallet.

Ett obligatoriskt pensionssystem som kollektivt finansieras men med förmåner som individrelateras är i längden dömt att misslyckas.

Nuvarande ATP-system innebär i praktiken att egenföretagare, feriearbetande ungdom och låginkomstgrupperna är med och betalar till pensioner som de själva aldrig kommer i åtnjutande av.

Vidare ger detta dåliga ATP-system möjligheter för en mindre nogräknad finansminister och regering att framlägga förslag om nya skatter som skall användas för att förbättra situationen för de ekonomiskt sämst ställda pensionärerna. Det är nämligen nu så bra ordnat för finansministern att förbättringarna för pensionärerna tas ur allmänna pensionsfonden vilket i sin tur kommer att innebära krav på höjda avgifter medan däremot de nya skatterna används till annat och inte till sådant som de motiverades för.

Mer medel behövs till allmänna pensionsfonden, avgifter ökar, och därmed ökar ytterligare orättvisorna i pensionssystemet.

För att något förbättra relationerna avgifter-förmåner i ett ändå orättfärdigt pensionssystem måste lagen om avgiftsuttag till ATP ändras, så till vida att endast ATP-poänggrundande inkomst blir avgiftsbelagd.

I proposition 1980/81:178 samt Sfu:s betänkande 1980/81:28 som ligger till grund för nu gällande regler, anfördes att en ändring som innebar att en avgift skulle utgå på hela lönesumman utan hänsyn tagen till gällande basbelopp eller någon maximeringsregel och detta motiverades av en rationali-

sering av avgiftsadministrationen. Avgiftsreglerna skulle göras enhetligare och enklare.

Mot. 1987/88
Sf287

Man var då medveten om att sambandet avgifter-förmåner skulle komma att ytterligare försvagas. Kompensationer för detta skulle ske medelst åtgärder på skatteområdet.

Nu kan konstateras att med nuvarande regler ökar antalet människor som "betalar" avgifter till ATP samtidigt som de får ingen eller liten förmån, och att den förmån (ATP-pension) de erhåller inte alls står i proportion till kostnader de drabbas av jämfört med dem som ligger i övre skiktet av den pensionsgrundande poängskalan.

Enda sättet att återställa ordningen är att successivt övergå till en individrelaterad ATP-pension. Att debitera premier för en sådan på resp. individs skattsedel måste vara synnerligen enkelt. Regeringen bör få i uppdrag att snarast låta utreda ett annat avgiftsbetalningssystem vad gäller ATP-pensionen och att, i avvaktan på resultatet av en sådan utredning, riksdagen beslutar att återgå till det avgiftssystem som beslutades om 1962.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ett individrelaterat avgiftssystem för ATP-pensioner,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt i motionen anförts om avgiftssystemet och ATP.

Stockholm den 25 januari 1988

Anders Andersson (m)